

УДК 159.922

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЧИННИКІВ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНО-НЕГАТИВНОГО СТАНУ РЕВНОЩІВ

Лаврикович Т.В., Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Гуманітарний факультет, напрям підготовки «Практична психологія»

Кривотушина О.А., доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри практичної психології та педагогіки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

Прояв ревнощів може бути виявлений в багатьох сферах людської діяльності. Ревнощі здатні зачіпати практично будь-які види людських відносин. Тому є всі підстави говорити про ревнощі дитячі, професійні, спортивні, творчі. Але найбільші страждання приносять ревнощі між протилежними статтями.

Рене Декарт розглядав ревнощі як один з видів емоційного стану людини, як вид страху при бажанні зберегти за собою володіння яким-небудь благом [3].

Загально прийнятою є думка, що ревнощі - це неприємне хворобливе відчуття, що руйнує стосунки, причому вони отруюють життя, як самому ревнивцеві, так і тому, кого ревнують. Проблема ревнощів знайшла яскраве відображення у світовій художній літературі (В. Шекспір «Отелло», М.Ю. Лермонтов «Маскарад», Л.М. Толстой «Крейцера соната», А.П.Чехов «Драма на полюванні»). У зв'язку з цим, ревнощі, що викликаються пристрастю, часто називаються «синдромом Отелло».

Тим не менш, існує інша думка, щодо корисності ревнощів у процесі переживання почуття любові. Письменниця Валерія Брускова вважає, що ревнощі відображають рівень домагання особистості, тому боротися з цим емоційним станом шкідливо, бо така боротьба знижує адже навіть цілющі ліки, що застосовується без міри, можуть заподіяти шкоду [5].

Причиною виникнення ревнощів Е. Хетфілд і Г. Уолстер вважають почуття приниженої гордості та усвідомлення порушення прав власності [4].

Вчені виокремлюють такий вид ревнощів як ревнощі від ущемлення [9]. Ревнощі від ущемлення самолюбства виявляються у людей із тривожно-недовірливим типом акцентуації характеру, з низькою самооцінкою, невпевнених у собі, що легко впадають у тугу й розпач, схильних перебільшувати неприємності й небезпеки. Непевність

у собі, почуття власної неповноцінності змушує їх бачити суперника в кожному зустрічному. І якщо їм здається, що партнер не виявив до них належної уваги, у них відразу виникають сумніви, підозри щодо вірності коханої людини.

Відповідно до словника Ушакова, ревності - це "пристрасна недовірливість, болісний сумнів чийсь вірності, у любові, у повній відданості" [7, с. 987]. Але з якої причини виникає ця сама недовірливість, на чому ґрунтуються болісні сумніви - вже не розтлумачується.

Ревності другого типу: суб'єктно-сензитивності, або страх втрати об'єкта залежності. Ревності другого типу часто властиві людям психоастеничного складу характеру з проблемами самооцінки і впевненості в собі. У такій ситуації людина починає: копатися в собі, самостійно вирощуючи в собі величезне почуття провини: "Що у мене не так? Чим я гірше? Що я робив (робила) неправильно?" Особистість не може позбутися почуття провини і страху, і від цього особливо страждає.

У процесі переживання сильних та глибоких почуттів у перерахованих вище характерологічних типів особистості важливу роль відіграє установка на ревності, що свідчить про наявність внутрішньої готовності зустрітися з обманом, зрадою коханої людини, очікуванням відповідної поведінки. Почуття, пережиті при цьому - це відображення внутрішньої дисгармонії,

Явище ревності людина виявляє у вигляді підозрливості, недовірливості, прагненням контролювати вчинки і дії партнера, нерідко дратівливістю. Така поведінка не має нічого спільного з любов'ю - високим почуттям, а виникає при наявності заниженої самооцінки, страху втрати значущого об'єкта [8].

Письмениця Валерія Брускова вважає, що ревності відображають рівень домагання особистості, тому боротися з нею шкідливо, бо така боротьба знижує конкурентоспроможність людини [5].

Відомий письменник М. Веллер зазначав, що ревності це і боязнь втратити, і самолюбство, і побоювання, що інший краще, і відчуття неможливості повністю контролювати ситуацію, применшення своєї значущості, обмеження свого самоствердження. Звідси випливає, що мало ревнують впевнені в собі люди, а сильніше ревнують ті, у кого більше комплексів і занижена самооцінка [2].

Ревності в психологічному аспекті представляють собою самостійний вид установки - ставлення до світу і до себе, сутність якого представлена відповідно емоційного переживання до попереднього оцінювання стимулу за його значущості, співвідношенням впевненості у власній достатності та цінності і впевненості в навколишньому світі. У відносно самостійному феномені ревності проявляються відносини установки власної суб'єктності як значущої для особистості [6].

Почуття ревності залежить не від сили любові, а швидше за все від самої людини [4]. Психологи розділили, людей на психотипи і залежно від психотипу проявляється його ревності :

1. Астеніки - ревнують тихо, виступають в ролі жертви, вдаються до жалості.

2. Істероїди - спалахи ревності швидкоплинні, такі люди здатні розіграти бурхливу сцену, аж до погроз самогубства. У підсумку, справа закінчується тільки погрозами, так як вони все одно вважають себе краще за всіх.

ревності вдарити партнера. Проходить час, він усвідомлює свій проступок, але в черговий раз повторюється та ж ситуація.

3. Епілептоїди - дуже небезпечні ревнивіці. Такий тип може роками виношувати помсту і, як правило, здійснює її.

4. Шизоїди - займаються саморуйнуванням, звинувачують себе в неспроможності, постійно шукають в собі недоліки. Позитивним є тільки те, що такі люди намагаються стати краще, намагаються саморозвиватися.

Таким чином, на підставі розглянутих теоретичних положень, можна виділити чотири основні суб'єктивні причини або чотири психологічні чинники, що впливають на виникнення емоційно-негативного стану ревності: невпевненість у собі, залежність від партнера, страх втратити владу, підозрілість і недовіру.

ЛІТЕРАТУРА

1. Большой психологический словарь / Под ред. Б. Г. Мещерякова, В. П. Зинченко. - СПб.: Прайм-Еврознак; М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2004. - 666 с.

2. Вікова психологія / За ред. Г.С. Костюка. - Київ: Видавництво "Радянська школа", 1976. - 272 с.

3. Изард К.Г. Психология эмоций / Перевод с англ. - СПб.: Изд-во "Питер", 2000. - 464 с.

4. Кон И. Психология ранней юности: Кн. для учителя / И. Кон. - М.: Просвещение, 1989. - 255 с.

5. Майерс Д. Социальная психология / Д. Майерс. — СПб., 2000. - 688 с.

6. Мак-Вильямс Н. Психоналитическая диагностика: Понимание структуры личности в клиническом процессе / Пер. с англ. М.: Независимая фирма "Класс", 2001. — 480 с. ОГИЗ, 1935—1940. Т. 1: А — Кюрины / Сост. Г. О. Винокур, Б. А. Ларин, С. И. Ожegov, Б. В. Томашевский, Д. Н. Ушаков; Под ред. Д. Н. Ушакова. — М.: Гос. ин-т "Сов. энцикл."; ОГИЗ, 1935. — 1562 с.

7. Фельдштейн Д.И. Хрестоматия по возрастной психологии 7 Д.И. Фельдштейн: [изд. 2-е, доп.]. - М.: Институт практической психологии, 1996. — 304 с.

8. Якобсон П.М. Психология чувств. - М.: Изд - во АПН РСФСР, 1958 — 346 с.